

Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας: «Ως ειδικό σχέδιο της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας όπως ήταν και παραμένει η ουνία αποβλέπει στην μεταστροφή των Ορθοδόξων στο Ρωμαιοκαθολικισμό»

Συνέντευξη στην εφημερίδα National Catholic Register παραχώρησε ο Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας, Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων, όπου αναφέρθηκε στη σημασία της μέλλουσας να συνέλθει το 2016 Αγίας και Μεγάλης Συνόδου, την κατάσταση στην Ουκρανία καθώς και τις σχέσεις Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών στο σύγχρονο στάδιο.

– Κατά πόσο σημαντική είναι για την Ορθόδοξη Εκκλησία η συγκληθησομένη το 2016 Πανορθόδοξη Σύνοδος; Πώς να την βλέπουμε, είναι κάτι σαν τη Β΄ Βατικάνεια Σύνοδος στην ιστορία της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας;

– Η σημασία της Πανορθόδοξου Συνόδου είναι ότι μετά την εποχή των Οικουμενικών Συνόδων θα είναι η πρώτη Σύνοδος, όπου θα εκπροσωπηθούν όλες οι κοινώς αναγνωρισμένες σήμερα Ορθόδοξες Εκκλησίες. Τους δώδεκα αιώνες που μεσολάβησαν συγκαλούντο διάφορες Σύνοδοι με συμμετοχή εκπροσώπων διαφόρων Εκκλησιών, αλλά η εν λόγω θα είναι η πρώτη πανορθόδοξη Σύνοδος της ως άνω περιόδου. Η παρούσα Σύνοδος τυγχάνει καρπός εργασιών μιας και πλέον πεντηκονταετίας. Είναι αμφίβολο εάν μπορούμε να την συγκρίνουμε με την Β΄ Βατικάνεια Σύνοδο: οι ημερήσιες διατάξεις διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό. Επιπλέον δεν αναμένουμε από την Πανορθόδοξη Σύνοδο κάποιες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες με τρόπο ουσιαστικό να επηρεάσουν την Ορθοδοξία.

– Ο Πατριάρχης Κύριλλος ανέφερε ότι η Πανορθόδοξη Σύνοδος πρέπει να ασχοληθεί με ζητήματα όπως η εκδίωξη των χριστιανών από τις περιοχές της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής, η λατρεία του καταναλωτισμού, η υποβάθμιση των αρχών της ηθικής και της οικογένειας, η κλωνοποίηση, η παρένθετη μητρότητα. Κατά πόσο σημαντικά είναι για σας προσωπικά αυτά τα θέματα; Μήπως θέλετε να συμπεριληφθούν στην ημερήσια διάταξη της Συνόδου κι άλλα, όπως π.χ. η ένωση με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία;

– Αυτά τα οποία είπε ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος αποτυπώνει τη θέση τη Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας, σύμφωνα με την οποία υπάρχει ανάγκη η ημερήσια διάταξη της

Πανορθόξου Συνόδου να εμπλουτισθεί με καίρια ζητήματα για τη σύγχρονη κοινωνία, τα οποία θέλουν αντιμετώπιση εκ μέρους της Οικουμενικής Ορθοδοξίας. Επιπλέον, υπάρχει κατάλογος δέκα θεμάτων, τα σχετικά κείμενα επί των οποίων επί πολλά χρόνια προετοιμάζονταν από τις κατά τόπους Εκκλησίες μέσα από την προσυνοδική εργασία προπαρασκευής. Επί οχτώ θεμάτων έχει ήδη επιτευχθεί η ομοφωνία των κατά τόπους Εκκλησιών και μετά από ορισμένη τελική επεξεργασία θα παραπεμφθούν στην κρίση της Συνόδου. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται και η στάση της Ορθόδοξου Εκκλησίας απέναντι στους διαλόγους με λοιπές χριστιανικές ομολογίες, συμπεριλαμβανομένου και του Ρωμαιοκαθολικισμού.

– Είναι ανάγκη να συγκληθεί αυτή η Σύνοδος και μάλιστα τώρα;

– Είναι επιθυμητοί για όλες τις κατά τόπους Εκκλησίες οι συνοδικοί μηχανισμοί στο Πανορθόδοξο επίπεδο. Αυτούς είχαν ως κίνητρο προς συμμετοχή τους στην προπαρασκευή της Συνόδου οι κατά τόπους Εκκλησίες, η οποία άρχισε το 1961 από την Πανορθόδοξη Διάσκεψη στη Ρόδο. Τώρα ολοκληρώνεται αυτή η μακροχρόνια προπαρασκευαστική εργασία, γι' αυτό η σύγκληση της Συνόδου προγραμματίστηκε για το 2016 εκτός απροόπτου.

– Η πολιτική της Ρωσίας στην Ουκρανία προκάλεσε σοβαρές διαμαρτυρίες στη Δύση. Ποια είναι θέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας; Είναι λανθασμένη η πολιτική της Δύσεως στο εν λόγω θέμα;

– Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας περιλαμβάνει τους Ρώσους, τους Ουκρανούς, του Λευκορώσους και εκπροσώπους πολλών άλλων εθνικοτήτων. Η πνευματική ενότητα των λαών μας δοκιμάστηκε ανά στους αιώνες. Είναι αμφίβολο εάν η παρούσα πολιτική κρίση στην Ουκρανία μπορεί να την επηρεάσει σε κάτι. Η θέση της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας είναι αδύνατο να υπαγορευθεί από α' ή β' πολιτική γραμμή, διότι τέκνα της Εκκλησίας μας είναι οι οπαδοί διαφορετικών πολιτικών απόψεων και οι πολίτες πολλών χωρών.

Όσο πιο κοντά πλησιάσουμε τον Θεό, τόσο πιο κοντά και ο ένας στον άλλο: η πίστη στον Χριστό και η αγάπη προς τον Χριστό είναι εκείνες οι οποίες ενώνουν τους ανθρώπους και όχι διχάζουν. Ποτέ δεν προσεγγίσαμε το ποίμνιό μας βάσει της εθνικής ταυτότητας.

Το αίμα πολλών αθών, το οποίο εχύθη στο Κίεβο φέτος το Φεβρουάριο ήταν τραγωδία για την Ουκρανία. Η θεία, αλλά και η ανθρώπινη διακιοσύνη θέλουν την άμεση διαλεύκανση της γενομένης καταστροφής. Όμως δίστανται οι απόψεις των Ευρωπαίων πολιτικών επί του θέματος, όπως άλλωστε και επί πολλών άλλων θεμάτων, που έχουν σχέση με την περαιτέρω πορεία της Ουκρανίας και του Ουκρανικού λαού. Εν προκειμένω ο ρόλος της Εκκλησίας δεν είναι να λέει μεγάλα λόγια, αλλά να προσεύχεται και να συμπάσχει.

– Ισχυρίζονται ορισμένοι ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία και η Ρωσική Πολιτεία είναι υπερβολικά αλληλοσυνδεδεμένες. Κατά πόσον ισχύει αυτό και πώς αυτές οι σχέσεις επηρεάζουν την Εκκλησία, την ακεραιότητά της (και αντίθετα) ιδιαίτερα όσον αφορά το θέμα της κυριαρχίας της Ουκρανίας;

– Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας και η Ρωσική Πολιτεία διατηρούν σχέσεις αμοιβαίου σεβασμού, οι οποίες βασίζονται στις αρχές συνεργασίας και μη επεμβάσεως στα εσωτερικά του άλλου. Αλλά παρόμοιες σχέσεις η Εκκλησία μας έχει και με άλλα κράτη, στο έδαφος των οποίων επιτελεί την αποστολή της. Η Εκκλησία είναι σώμα του Χριστού, το οποίο εφαρμόζει τους νόμους που θεσπίστηκαν από τον Θεό και έχει γνώμονα τις διά της Θείας Αποκαλύψεως πνευματικές και ηθικές αξίες. Στο επίκεντρο της διακονίας της είναι η φροντίδα του ποιμνίου της, η προστασία και η προώθηση των παραδοσιακών ηθικών αρχών στον ιδιωτικό και το δημόσιο βίο και η πνευματική διαφώτιση.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας και η Πολιτεία δεν επεμβαίνουν στα εσωτερικά του άλλου. Αυτό όμως καθόλου δεν σημαίνει ότι η Εκκλησία μπορεί να αδιαφορεί για τις εξελίξεις στην Ουκρανία. Το Κίεβο είναι ο λίκνος της Ρωσικής Ορθοδοξίας, το πρώτο κέντρο της, απ' όπου άρχισε να διαδίδεται ο ανατολικός χριστιανισμός στο χώρο της ιστορικής Ρωσίας. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας, η οποία απολαμβάνει πλήρη διοικητική αυτοτέλεια, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της τοπικής Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας. Γι' αυτό ο πόνος του πιστού Ουκρανικού λαού είναι και ο δικός μας πόνος. Μας ανησυχεί έντονα η επιθετικότητα των εξτρεμιστών απέναντι στους Ουκρανούς αδελφούς και αδελφές μας. Αυτές οι ημέρες οι προσευχές μας είναι για την παύση της πολιτικής αντιπαραθέσεως στην Ουκρανία για να επανέλθει ο Ουκρανικός λαός στη φιλήσυχη ζωή.

– Έχετε συμβάλει τα μέγιστα στις σχέσεις Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών. Ποιες είναι οι ελπίδες Σας για το μέλλον; Η συνάντηση του Πάπα και του Πατριάρχου θα μπορούσε να γίνει επί του νυν Πάπα Φραγκίσκου ή μήπως η πιθανότητα ήταν μεγαλύτερη επί του Πάπα Βενεδίκτου;

– Πράγματι, ασχολήθηκα αρκετά με το διάλογο με την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία και από τη θέση του Υπεύθυνου της Γραμματείας επί των διαχριστιανικών υποθέσεων του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας, και από τη θέση του Επισκόπου Βιέννης και Αυστρίας, όταν υπηρετούσα στην Ρωμαιοκαθολική χώρα, διατηρώντας σχέσεις με εκπροσώπους της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας στην Αυστρία και την Ουγγαρία. Τώρα από τη θέση του Προέδρου του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων επισκέπτομαι τη Ρώμη κάθε χρόνο, όπου είχα συναντήσεις πρώτα με τον Πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ΄ και τώρα με τον Πάπα Φραγκίσκο και τους υπεύθυνους διαφόρων υπηρεσιών της Ρωμαϊκής Κουρίας. Σήμερα ως Ορθόδοξοι και Ρωμαιοκαθολικοί ερχόμαστε αντιμέτωποι με παρόμοια προβλήματα και οι θέσεις μας επί πολλών

ζητημάτων συγκλίνουν εν πολλοίς.

Ο διάλογος Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών διεξάγεται τόσο σε πολυμερές επίπεδο στα πλαίσια της Διεθνούς Μικτής Επιτροπής επί του Θεολογικού Διαλόγου μεταξύ της Ορθοδόξου Εκκλησίας και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, τόσο και στο διμερές (το Πατριαρχείο Μόσχας διεξάγει διάλογο με τις Διασκέψεις των Ρωμαιοκαθολικών Επισκόπων διαφόρων χωρών). Ο θεολογικός διάλογος διεξάγεται ήδη επί τριάντα χρόνια και είναι απτές οι επιτυχίες του. Επίσης προφανής είναι και η ορισμένη απόκλιση διδασκαλιών μας.

Σήμερα το κύριο, αλλά όχι και το μοναδικό πρόβλημα, το οποίο χωρίζει τους Ορθοδόξους και τους Ρωμαιοκαθολικούς, είναι εκείνο του πρωτείου στην ανά την Οικουμένη Εκκλησία. Κάποτε οι διαφορές στην ερμηνεία του είχαν ως αποτέλεσμα το σχίσμα μεταξύ της Δυτικής και Ανατολικής Εκκλησίας. Τον Πάπα Ρώμης στην Ανατολή έβλεπαν ως διάδοχο του Αποστόλου Πέτρου, ενώ ο Ρωμαϊκός θρόνος, σύμφωνα με αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων, κατείχε τα πρωτεία μεταξύ των λοιπών πατριαρχικών θρόνων. Και όμως με όλα ταύτα η Εκκλησία της Ανατολής έβλεπαν τον Επίσκοπο Ρώμης ως «πρώτον μεταξύ ίσων» (*primus inter pares*) και ποτέ δεν δεχόταν κάποιες ιδιαίτερες εξουσιαστικές του αρμοδιότητες διαφορετικές από εκείνων των λοιπών Προκαθημένων των Εκκλησιών.

Εκτός των θεολογικών αποκλίσεων καθεαυτές, υπάρχουν και τα λεγόμενα «μη θεολογικά στοιχεία διαιρέσεως». Είναι και η ιστορική μνήμη περί των διαμαχών και των συγκρούσεων του παρελθόντος και ο μεγάλος αριθμός των αμοιβαίων προκαταλήψεων καθώς δυστυχώς και ορισμένα προβλήματα, τα οποία προέκυψαν κατά τη νεότερη περίοδο της ιστορίας.

Και όμως οι Ορθόδοξοι και οι Ρωμαιοκαθολικοί μπορούν να ενεργήσουν από κοινού σε πολλούς τομείς. Μεταξύ της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας υπάρχει αλληλοκατανόηση στα θέματα της κοινωνικής και οικονομικής δεοντολογίας, της παραδοσιακής ηθικής και άλλα ζητήματα που αποσχολούν τη σύγχρονη κοινωνία. Συγκλίνουν στις βασικές γραμμές οι θέσεις μας επί των θεμάτων της οικογένειας, της μητρότητας, της δημογραφικής κρίσεως, των βιο-ηθικών προβλημάτων, της ευθανασίας και πολλών άλλων.

Αυτή η σύγκλιση απόψεων επιτρέπει στις Εκκλησίες μας από τώρα από κοινού να μαρτυρούμε στον εκκοσμικευμένο κόσμο περί του Χριστού. Έχουμε πολύ θετική εμπειρία οργανώσεως των εκδηλώσεων Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών τόσο σχετικά με την προστασία των ηθικών αξιών, όσο και στον τομέα πολιτιστικής συνεργασίας.

Σήμερα υπάρχει το πραγματικό ενδιαφέρον και των δυο πλευρών για να αναπτύσσεται ο διμερής διάλογος μεταξύ της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας. Όσον

δε αφορά τη συνάντηση των Προκαθημένων των Εκκλησιών μας είναι εφικτή, αλλά θέλει μια επισταμένη προετοιμασία. Δεν αποκλείαμε το ενδεχόμενο της συναντήσεως επί της παποσύνης του Βενεδίκτου, απλά δεν προλάβαμε. Δεν βλέπω τον λόγο να μην πραγματοποιηθεί αυτή επί του Πάπα Φραγκίσκου.

Το περασμένο φθινόπωρο είχα εντύπωση ότι και οι δυο πλευρές ήταν έτοιμες να αρχίσουν την προετοιμασία της. Και όμως οι εξελίξεις στην Ουκρανία συντέλεσαν στην ουσιαστική καθυστέρηση της προόδου. Αυτό οφείλεται κατ' αρχάς με τις ενέργειες των Ελλήνων Καθολικών, τους οποίους η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία βλέπει ως «γέφυρα» μεταξύ Ανατολής και Δύσεως, ενώ εμείς τους βλέπουμε ως ένα σοβαρό εμπόδιο στο διάλογο μεταξύ της Ορθοδόξιας και του Ρωμαιοκαθολικισμού.

Δεν είναι μυστικό για κανένα ότι ως ειδικό σχέδιο της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας όπως ήταν και παραμένει η ουνία αποβλέπει στην μεταστροφή των Ορθοδόξων στο Ρωμαιοκαθολικισμό. Με τη υποστήριξη των κοσμικών αρχών οι ουνίτες επί πολλούς αιώνες ενεργούσαν σε βάρος της Ορθοδόξου Εκκλησίας με καταλήψεις Ορθοδόξων Ιερών Ναών και Μονών και την μεταστροφή του απλού λαού στο Ρωμαιοκαθολικισμό καθώς και με παντός είδους καταπιέσεις του Ορθοδόξου ιερού κλήρου. Έτσι έγινε στο δουκάτο Πολωνίας και Λιθουανίας μετά την Ουνία του Μπρεστ 1596, έτσι συνέβη στο μεταίχμιο του 1980-90 στη Δυτική Ουκρανία.

Στην πολιτική αντιπαράθεση οι Έλληνες Καθολικοί αμέσως πήραν το μέρος μίας συγκεκριμένης πλευράς και σύναψαν στενή συνεργασία με τους σχισματικούς. Ο Αρχηγός της Ελληνοκαθολικής Εκκλησίας της Ουκρανίας μαζί με τον επικεφαλής του λεγόμενου Πατριαρχείου Κιέβου ταξίδευσαν στις ΗΠΑ και μπαίνοντας στα γραφεία του Υπουργείου Εξωτερικών καλούσαν τις αμερικανικές αρχές να επέμβουν στην κατάσταση και να βάλουν τάξη στην Ουκρανία. Κατ' ουσία πρόκειται για την επόμενη κατά σειρά σταυροφορία κατά της Ορθοδοξίας.

Το Βατικανό ισχυρίζεται ότι αδυνατεί να επηρεάσει τους Ελληνοκαθολικούς διότι αυτοί απολαμβάνουν το αυτόνομο. Αλλά ούτε να αποστασιοποιηθεί από τις ενέργειες αυτές δεν θέλει το Βατικανό. Εν προκειμένω δυσκολευόμαστε να μιλάμε για την συνάντηση μεταξύ Πάπα Ρώμης και Πατριάρχου Μόσχας στο εγγύτερο μέλλον. Πρέπει να περιμένουμε έως ότου επουλωθούν τα πρόσφατα τραύματα. Ωστόσο δεν χάνουμε την ελπίδα μας για την ομαλοποίηση των σχέσεων μεταξύ των Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών.